

HRVATSKI LOBISTI Profesija u pelenama, uskoro zakon, registar i etički kodeks

Među lobistima i Davor Štern, Miomir Žužul i Roland Žuvanić

Relja DUŠEK

Lobiranje koje se u zapadnom svijetu, ponajprije Washingtonu, ali i Bruxellesu smatra sasvim legitimnom profesijom, pa čak i sastavnim dijelom suvremenih demokratskih političkih procesa, u Hrvatskoj se, barem u onom profesionalnom smislu, tek pojavljuje.

Za većinu ljudi ono ima negativan prizvuk, smatra se prikrivenom ili legalnom korupcijom i veže se isključivo uz interese krupnoga kapitala. Premda, dakako, postoje korumpirani lobisti, baš kao i korumpirani novinari, liječnici, suci ili državni službenici, riječ je ipak o pogrešnim predodžbama i predrasudama koje se baziraju, baš kao i mnoge druge, na manjku znanja. Lobiranje je, uvjeravaju nas lobisti, ozbiljna, časna, legalna i legitimna profesija.

»Lobiranje znači veliki doprinos demokraciji«, tvrdi Mate Granić, bivši ministar vanjskih poslova i predsjednik Hrvatskog društva lobista (HDL). Kaže da je u Hrvatskoj ta profesija tek u povojima i zaslužuje bolji status. Zato HDL već neko vrijeme inzistira na donošenju zakona o lobiranju koji bi jamčio potpunu transparentnost tog posla. Osim toga, Društvo se zalaže za osnivanje registra lobista pri Hrvatskom saboru, kao i etičkoga kodeksa, što bi osiguralo potpunu transparentnost lobista.

Unatoč lobističkim naporima HDL-a, prethodna vlada nije pokazala previše interesa za donošenje tog zakona, no Granić tvrdi kako očekuje da će zakon biti usvojen u idućih šest mjeseci, i to jednoglasnom odlukom Sabora.

Kako se bliži ulazak Hrvatske u Europsku uniju, tako i lobiranje postaje sve zanimljivija profesija u Hrvatskoj. Trenutačno u HDL-u ima stotinjak registriranih lobista, no poslom se ozbiljno bavi samo njih dvadesetak. Osim Granića, u Društvu su mnogi poslovni ljudi te javnosti neke bolje poznate osobe poput Davora Šterna, Miomira Žužula i Rolanda Žuvanića.

U Bruxellesu, gdje inače ima čak 17.000 registriranih lobista, zasad radi samo pet hrvatskih. Natko Vlahović, profesionalni

»Lobiranje znači veliki doprinos demokraciji«, tvrdi Mate Granić, bivši ministar vanjskih poslova i predsjednik Hrvatskog društva lobista (HDL), koji smatra da je u Hrvatskoj ta profesija tek u povojima te kako zaslužuje bolji status. Zato HDL već neko vrijeme inzistira na donošenju zakona o lobiranju koji bi jamčio potpunu transparentnost tog posla

Za većinu ljudi u Hrvatskoj lobiranje ima negativan prizvuk, smatra se prikrivenom ili legalnom korupcijom i veže se isključivo uz interese krupnoga kapitala

lobist i glavni tajnik Hrvatskog društva lobista, tvrdi da domaće tvrtke još nisu prepoznale važnost lobiranja.

»Domaće tvrtke skoro uopće ne koriste lobiste. Lobiranje je nova profesija koja se mora afirmirati. Pravi lobist angažiran je da radi dugoročno, a ne da gasi požare. Dakle, ako želite lobirati neko pitanje kao što je posao s državom, zaštititi se od nekog nameta ili blokirati konkurenciju na neki način, tu vam mogu pomoći lobisti. S obzirom na naše i EU-zakonodavstvo, lobiranje može biti u Zagrebu i Bruxellesu. No, lobirati se može i druge vrste odluka. Pogledajte borbu Agrokora u Sloveniji«, kaže Vlahović. Ističe kako pravih operativaca u Bruxellesu ima premalo no da nije problem u lobistima nego u onima koji bi ih trebali angažirati. Ipak, Vlahović vjeruje da će se dio domaćeg biznisa trgnuti kad krene novac iz strukturnih fondova.

Postoji velika razlika između lobiranja u Bruxellesu i nacionalnog lobiranja. Granić objašnjava kako je lobiranje u Bruxellesu strogo profesionalno i tehničko. Takvo lobiranje zahtijeva tehničku pripremu te dobro poznavanje europskih institucija, odnosno načina na koji se u Bruxellesu donose odluke.

»Sedam sam godina radio kao lobist za Hrvatsku obrtničku komoru u Bruxellesu. U Bruxellesu se lobira sve, svaka odluka se lobira i cijeli grad je premešten raznim interesnim skupinama. Moj je posao uglavnom bio predstavljanje obrtničkih pozicija na EU-skupovima, EU-fondovi i ponekad neki segment pregovaračkog procesa. Dobar dio posla u pretprijetnom razdoblju odnosio se i na informiranje i edukaciju obrtnika«, objašnjava Vlahović svoje iskustvo rada u središtu Europske unije.

Lobiranje je u Bruxellesu sasvim normalna i uobičajena pojava. Dapače, oni koji se bave time tvrde kako je bez lobiranja teško doći do primjerice vrijednih bespovratnih potpora. S druge strane nacionalno lobiranje više je političko, potrebne su dobre veze i poznavanje ključnih igrača na političkoj sceni. Granić ističe da je potrebno raditi ne samo s vladajućom strankom nego i oporbom.

Inače, u kodeksu HDL-a jasno

stoji kako »osobe i organizacije koje lobiraju moraju poštovati načela otvorenosti, transparentnosti, čestitosti i besprijekornosti. Lobist neće nuditi - izravno ili neizravno - nikakav financijski poticaj službeniku ili dužnosniku u državnim institucijama, kao i svim ostalim klijentima«.

Granić ističe kako je etički kodeks jako važan. »Nikad nisam niti bih lobirao za nešto s čime se ne slažem«, objašnjava. Najveća doza transparentnosti, ističe, potrebna je pak kod javnih nabava, što je posebno šakljivo pitanje. Pojedini slučajevi korupcije bacaju tamno svjetlo na samu profesiju zbog čega i ima negativan prizvuk. Tako se novac iz crnih fondova HDZ-a među ostalim spominjao i kao potreba za lobiranje u Europskoj uniji, što domaći lobisti drže nereálnim.

»Nedavno je u Europskom parlamentu otkriveno da se neke zastupnike plaćalo. EU još nema sankcije za takvo ponašanje. U Americi bi u takvim slučajevima ti ljudi nestali sa scene za nekoliko dana, a pravosuđe bi odradilo svoj dio posla. Ako bi surađivali, dobili bi manje kazne. Negativan prizvuk dolazi zbog skandala s političarima. Lobisti lobiraju, informiraju i otvaraju vrata. Političari su ti koji donose odluke i glasaju«, objašnjava Vlahović.

Premda se lobiranje najčešće veže uz krupni kapital, to načelno nije točno. Dakako, netko tko nema novca teško će moći angažirati lobiste da utječe na formiranje politike. No, lobisti u svom radu zastupaju i razne udruge, sindikate ili regionalne i lokalne samouprave.

Krešimir Sever, predsjednik Nezavisnih hrvatskih sindikata, kaže da lobiste ne treba vezati samo uz krupni kapital.

»Dobro je imati profesionalce u tom poslu koji znaju pristupiti nekome, dobro znaju ono za što lobiraju, poznaju tehnike zagovaranja... Trud tih ljudi treba cijeliti i nagraditi«, kaže Sever i dodaje da je sam posao sindikalista u neku ruku lobistički. Priznaje da je mu je palo na pamet angažirati lobista no kako to ipak nije učinio zbog straha od reakcije sindikata.

Ipak, lobiranje je nešto čega će biti sve više i u Hrvatskoj. Ono ne treba biti bauk, no nužna je dobra regulativa.